بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق

پشت بەحوکمی برگە (1) لە ماددەی (56) لە یاسای ژمارە (1) ی ساڵی (1992) ی، هەموار کراوو، لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان ـ عێراق، ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق لەدانیشتنی ژمارە (7)ی رۆژی (2007/4/11) ی خۆیدا، بڕیاری دانانی ئەم یاسایەی خوارەوەی دا:

یاسای ژمارە(8)ی ساڵی / 2007

یاسای وەزارەتی وەرزش و لاوانی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستەکانی ئەم یاسایە:

یەکەم: هەرێم : هەرێمی کوردستان– عێراق .

دووەم:وەزارەت : وەزارەتی وەرزش ولاوانی هەرێم.

سێیەم: وەزیر : وەزیری وەرزش ولاوانی هەرێم.

چوارەم: بریکاری وەزارەت : بریکاری وەزارەتی وەرزش ولاوانی هەرێم.

پێنجەم: لاوان: ئەو توێژەیە کە تەمەنیان لە نێوانی 14 تاکو 30 ساڵە.

- کارو ئەرکەکانی وەزارەت -

ماددەی دووەم:

وەزارەت هێنانەدی ئەم ئەرك وئامانجانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

یەکەم: بلاوکردنەوەی چەمك و پرێنسیپە باشەکانی بزووتنەوەی ئۆلۆمپی و وەرزشی لە کۆمەڵدا.

دووەم: بەرزکردنەوەی گرنگی بزووتنەوەی وەرزشی و چالاکییەکانی بەجۆرێك کەرێك بکەوێ لەگەڵ ئامانجەکانی گەلەکەمان لەکوردستاندا.

سێیەم: بنیادنانی مرۆڤ لەڕووی جەستەیی و پیشەیی و سایکۆلۆجی و پەروەردەیی وکۆمەڵایەتی تاکو ببێتە ئەندامی باش لەکۆمەڵدا لەرێگەی هاوئاهانگی کردن لەگەڵ وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکان لەهەرێمدا.

چوارەم: هاوئاهەنگی وهاوکاری کردن لەگەڵ وەزراەتی لاوان و وەرزش لە حکومەتی فیدراڵی بەمەستی خزمەتکردنی بزووتنەوەی وەرزش ولاوان لە هەرێمی کوردستان وعیراقدا.

پێنجەم: هاوئاهانگی وهاوکاری کردن لەگەڵ ئەنجومەنی ئۆلۆمپی کوردستان لەپێناوی پەرەپێدانی واقیعی وەرزش لە کوردستانی عیراقدا.

شەشەم: دانانی بەرنامەو پرۆگرامی پێویست بۆ خولّقاندنی ڕاپەڕینێکی وەرزشی لە هەموو کەرتـەکانی وەرزش ولاوان لـە هەرێمدا.
حەفتەم: کارکردن لـە پێناوی فەراهەمکردنی پێویستیەکانی بزووتنەوەی وەرزشی هەر لە یاریگا وهـۆل و بینایە وهەرچی بەشداریی بکات لـە پەرەپێدانی بزووتنەوەی وەرزشی.
هەشتەم: بایەخدان بـەلاوانی خـاوەن پێداویسـتی تایبـەت ودەسـت گرتنیـان وبەرزکردنـەوەی ئاسـتی هونەرییان.
نۆیەم: پشتگیریی کردنی یانە و یەکێتییە وەرزشیەکان و تیپـە میللیـە وەرزشـیەکان لـەڕووی مـاددی ومەعنەوی بەڕادەیەکی وا ببنە مایەی پەرەپێدانی ئاستەکانیان.
دەیەم: چاودێری کردنـی وەرزشـوانان و بـەهرەدارو بـەتواناکان و پاڵەوانـەکان و ڕەخسـاندنی بـار وریگای گونجاو بۆ بەردەوام بوونیان لـەسەر بەخششەکانیان لـەوبوارەدا.
یازدەم: ئامادەکردنی کادیری هونەریی لـەبواری وەرزشی وڕێکخستنی شارەزاییان بە دواکارە نوێکـان وزانیاری زانستی تازە.
دوازدە: بووژاندنەوە و هاندانی وەرزش و یارییە میللیە کەلەپوورییەکانی کوردستان و ڕێکخستنیان.
سێزدە: کارکردن لـەپێناوی درێژکردنەوەی پەیوەندیی دۆستایەتی و هاریکاری لە نێوان لاوانی هـەرێم و لاوانی دیکەی عـێراق، لـەرێگـەی بنیاتنـان و بـە هێزکردنـی پەیوەنـدیی وەرزشـی لـەگـەڵ ڕێکخراوو لیژنە دەوڵەتیە پەوەندیـدارەکان وکـارکردن لـە پێنـاوی پتـەوکردنی هاوکارییـان لـەگەڵ وەرزشوان ولاوانی کوردستان لە ناوەوەو لە دەرەوەی هەرێم دا.
چواردەم: ڕواندنی چەمکی دیموکراسی و ڕێزلێنان لـەمافی مرۆڤ وچەسپاندنی گیانی ئینتیما لـە نێـوان لاوان وپەروەردەکردنیان لـەسەر خۆشویستنی نیشتمان.
پازدەم: گرنگی دان بە وەرزشی ئافرەتان وهاندن وکارکردن لـە پێنـاوی فراوانکردنـی و پەرەپێـدانی ئاستەکانی و ڕەخساندنی دەرفەتی بەشداریی کردنی کارا لـە بـەرێوەبردنی کاروبـاری وەرزش لـە هەرێمدا.
شازدەم: ڕەخساندنی چاودێریی تەندروستی وەرزشوانان و دوزینەوەی کەل وپەلی پێویست بۆیان.
حەڤدەم: گرنگی دان بەباس و لێکۆڵینەوەی پەروەردەیی و وەرزشی و سوود وەرگرتن لـە ئەنجامەکانی بۆ پەرەپێدانی سیستەمی وەرزشی وبەرزکردنەوەی تواناکەی.
هـەژدەم: سەرپەرشـتی کردنـی یانـە و قوتابخانـەی وەرزشـی و لاوان و پـەیمانگا ئەهلیـەکان و ئاراستەکردنیان بەپێی سیاسەتێکی پەسندکراو لـەلایەن وەرزاەرتەوە.
نـۆزدەم: بەربـەرەکانی کردنـی بـەکارهێنانی مـاددە گورجکـەرەکان و ئەوشـێوازانەی کـە لـەئاسـتی نێودەوڵەتییەوە قەدەغەن.
بیستەم: ئاراستەکردنی بەپیشەکردنی وەرزش بەشێوەیەکی وا کە لـەگەڵ بۆ چوونی حکومەتی هەرێمیی کوردستاندا بگونجێ ، بۆ پەرەپێدانی بزووتنەوەی وەرزشی.
بیست ویەکەم: بەشداریی کردن لـە پەرەپێدانی هۆیەکانی ڕاگەیانـدنی وەرزشـی لـە پێنـاو بـەدیهێنانی ئامانجەکانی وەزارەت.

بیست ودووەم: کارکردن لە پێناوی دابین کردنی بەشداریی کردنی هەرێمی کوردستانی عێراق لە کۆنگرە وبەیەکگەیشتنەکانی وەرزشی ولاوان لەسەر ئاستی هەرێمی وقارِی ونێو دەوڵەتی وبەشداریی کردن لە چالاکیەکانیاندا.

بیست وسێیەم: مۆڵەتدان بەیانە وقوتابخانەو پیمانگا ویاریگا وهۆڵەکانی وەرزشی ئەهلی دوای وەرگرتنی رەزامەندنی وەزارەتی ناوخۆ وبۆی هەیە بەپێی یاسا لێپرسینەوەیان لەگەڵدا بکات.

بیست وچوارەم: هاندانی کەرتی تایبەت لەبواری وەرزش ولاوان بەپێی یاسا.

بیست وپێنجەم: هاوکاری وهاوئاهانگی کردن لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە بۆ پشتگیریی چالاکییەکانی وەرزشی قوتابییان.

بیست وشەشەم: بڵاوکردنەوەی بەهای مرۆڤایەتی وگیانی کارکردنی بەکۆمەڵ لە نێو ریزەکانی وەرزشوان ولاواندا.

بیست وحەوتەم: کارکردن لە پێناو بتەوکردنی بیری کارکردنی خۆبەخشی لەلای وەرزشوان ولاوندا.

بیست وهەشتەم: رواندن ورەخساندنی دەرفەت لەبەردەم بە هرەی زانستی ورۆشنبیریی وهونەریی لە لای لاوان لە پێناوی شیاندنی توێژیکی باوەڕ بەخۆی رۆشنبیرو داهێنەر.

بیست ونۆیەم: کارکردن لە پێناوی رێکخستنی بزووتنەوەی لاوانی هوشیار وزیندوو.

-پێکهاتەکانی وەزارەت-

ماددەی سێیەم:

وەزارەت لەم پێکهاتانەی خوارەوە پێك دێ:-

یەکەم: وەزیر: سەرۆکی باڵای وەزارەتە وبەرپرسە لە بەڕێوەبردنی کارەکانیدا وسەرپرشتی وچاودێری کردنی چالاکییەکانی و، لەوەوە ئەو بڕیارو فەرمان ورێنماییانە دەردەچن کە پەیوەندییان بە ئەرکەکانی وەزارەت وپێکهاتەکانی ودەستەڵات وهەموو کاروبارە هونەری وکارگێریی ورێکوپێکی بەپێی حوکمەکانی یاساوە هەیە ولەبەردەم ئەنجومەنی وەزیران بەرپرسە بەوناوەی کە ئەندامێکی هاوکارە لەو ئەنجومەنەدا وبۆی هەیە هەندێك لە دەستەڵاتەکانی بدات بەو کەسە کە لە وەزارەتدا بە گونجاوی دەزانێ.

دووەم: بریکاری وەزارەت: یارمەتی وەزیر دەدات لە ئاراستەکردنی کاروباری وەزارەت وسەرپەرشتی کردنی کارەکانی لە چوارچێوەی ئەو دەستەڵاتەی کە وەزیر پێی دەدات ودەبێ بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت.

سێیەم:راوێژکاران: وەزیر راوێژکاری دەبێت ونابێ ژمارەیان لە چوار پتر بێت ویارمەتی وەزیر دەدەن لە بەڕێوەبردنی کاروباری وەزارەت وجێبەجێ کردنی ئەرکەکانی ئەمەش بەپێشکەش کردنی راوێژ وپێشنیازی پێویست بۆی و، وەزیر بەپێی پێویستی وەزارەت لە کەسایەتی خاوەن پسپۆڕی جیاجیا هەڵیان دەبژێرِی وراستەوخۆ بە وەزیرەوە بەستراونەتەوە.

چوارەم:نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت و چەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

پێنجەم: نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێك بەپلەی بەڕێوەبەر بەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆ هەبێت وچەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

شەشەم:بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕاگەیاندن وپەیوەندییەکان: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆ هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت بو ماوەیەك لە (10) دە ساڵ کەمتر مەبێ.

حەوتەم: بەڕێوەبەرایەتیی گشتی پلاندان وبەدواداچوون: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات،کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەنی شارەزایی وکارامەیی بێت.

هەشتەم: بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کارگێڕیی و دارایی: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆ هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت بۆ ماوەیەك لە دە ساڵ کەمتر نەبێ.

نۆیەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەرزش ویارییە میللییەکان: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت بۆ ماوەیەك کە لە دە ساڵ کەمتر نەبێ.

دەیەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەرزش ولاوان لە پارێزگاکانی هەرێمدا:هەر یەکەیان بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت بۆ ماوەیەك کە لە دە ساڵ کەمتر نەبێ.

ماددەی چوارەم:

وەزارەت ئەنجومەنێکی راوێژکاریی دەبێت ولەمانە پێك دێت:

1- **وەزیر:** سەرۆکە.

2- وەکیل وەزیر: ئەندامە ولەکاتی ئامادەنەبوونی سەرۆك سەرۆکایەتی ئەنجومەن دەکات.

3- راوێژکارەکان: ئەندامن.

4- بەڕێوەبەرە گشتیەکانی وەزارەت: ئەندامن.

5- هەرشارەزایەکی پسپۆڕی لێوەشاوە لەناو وەزارەت یا لە دەرەوەیدا وەزیر هەڵی دەبژێری: ئەندامە

6- نوێنەری وەزارەتە پەیوەندیدارەکان لەسەر بانگهێشتی وەزیر: ئەندامن.

ماددەی پێنجەم:

وەزارەت بۆی هەیە پێڕەوێکی تایبەت بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری یانەو یەکێتیە وەرزشیەکان دابنێ، بەجۆرێکی وا کە لەگەڵ بۆ چوونەکانی حکومەتی هەرێمدا بگونجێ بە مەبەستی ڕێکخستن وپەرەپێدانیان.

ماددەی شەشەم:

وەزارەت بۆی هەیە گرێ بەست لەگەڵ کەسی سروشتی ومەعنەوی خاوەن شارەزایی وپسپۆڕی لەناو هەرێم یا دەرەوەیدا بکات، تاکو ئەو ئەرك وکارانەی کەپێیان دەسپێردرێ لەوماوەیەی کە بەگونجاوی دەزانێ ئەنجام بدەن لە پێناوی بەجێگە یاندنی ئامانجەکانی وەزارەت وماف وئەرکەکانیان لەلایەن وەزیرەوە دوای وەرگرتنی رەزامەندی ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەسنیشان دەکرێ.

ماددەی حەوتەم:

یەکەم: ئەرك وتایبەتمەندییەکانی پێکهاتەکانی وەزارەت وتەخسیساتیان بە پێڕەویك دەسنیشان دەکرێن.

دووەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی تازە یا بەش یا هوبەکان لەناو پێکهاتەی وەزارەت دابنێ یان لێکیانبدات یاخود هەڵیان وەشێنێتەوە بە پێی پێویستەکانی کار لەکاتی پێویستی دا.

سێیەم: وەزیر بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاریی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

ماددەی هەشتەم:

وەزیر بۆی هەیە نوێنەریکی خۆی وەك ئەندامێکی کارا لە ئەنجومەنی ئۆلۆمپی کوردستان دەسنیشان بکات ونوینەرێکیش بۆ بەشداریکردن لە (کونفیدراسیۆن)ی وەرزش ولاوان دابنێ.

ماددەی نۆیەم:

وەزارەت بۆی هەیە ساڵانە یارمەتی ماددی بدات بە ڕێکخراوی وەرزشی ولاوان بەپێی چالاکیەکانی هەریەك لەوانە ورێکخراوەکانیش پێویستە ساڵانە پرۆژە وەرزشی ولاوانەکانیان بەپێی ڕێنمایی تایبەت بەوەزارەت پێشکەش بکەن بە جۆرێك کە لەگەڵ چەمکی دیموکراسی دا بگونجێ.

ماددەی دەیەم:

موڵکایەتی هەموو دەزگا ویاریگا وەرزشیەکانی کە هی وەزارەتەکانی پەروەردەو فێرکردنی باڵاو کەرتی تایبەت نەبن دەبنە موڵکی وەزارەتی وەرزش ولاوان.

ماددەی یازدەم:

کار بەهیچ بەیاسایەك یا بریارێك ناکرێ گەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ.

ماددەی دوازدەم:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران ولایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی سێزدەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونیەوە جێبەجێ دەکرێ و لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان) بلاّودەکرێتەوە.

عدنان موفتی
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان ـ عیراق

هۆیەکانی دەرچوواندنی ئەم یاسایە -

سەبارەت لەو فراوانبوونەی کەرتی وەرزش ولاوان و چاودێری زانستی لە هەرێمی کوردستانی عیراقدا ولە پێناوی ڕەخساندنی چاودێری وئاراستەکردنی پێویستی ئەم کەرتە تاکو دەوری پێویستی خۆی ببینێ وئەم وەزارەتەش لایەنی بالاّیە لە کرداری پەرەپێدانی کۆمەڵگا لە لایەنی وەرزش ولاوان وبۆ ڕۆیشتنی لەگەڵ ئارەزووی حکومەتی هەرێم بۆ ڕەخساندنی ڕێگەی پشتگیریی کردنی پێویست بۆ کەرتی وەرزش ولاوان ، ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

تێبینی: ئەم یاسایە دوای پەسندکردنی لەلایەن سەرۆکی هەرێمی کوردستان – وە لەژمارە (68) **ساڵی هەشتەم –ی ڕۆژی** 2007/7/5 **ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) بلاّوکراوەتەوە.**